

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015
Ann-Charlotte Nilsson
Telefon: 508 09 077

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Planering för år 2008 med inriktning för åren 2009 och 2010

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Antalet barn i förskoleåldern beräknas öka med cirka 80 fram till 2010, vilket innebär fortsatt utbyggnad av förskoleverksamheten. Ökningen beror bl.a. på inflyttning av barnfamiljer i nyproducerade lägenheter, främst i Sabbatsbergsområdet.

Antalet personer 80 år och äldre fortsätter att minska och därmed också behovet av vård- och omsorgsboenden. Däremot ökar antalet personer i åldern 65 till 79 år, vilket gör att det på sikt sannolikt finns ett ökat behov av insatser i ordinärt boende.

För personer med funktionsnedsättning finns behov av nya gruppboenden. Under planperioden kommer tre gruppboendestäder, varav två på Norra Bantorget och en i Sabbatsbergsområdet, med sammanlagt fjorton lägenheter och sex serviceboendestäder att vara klara för inflyttning. För psykiskt funktionshindrade beräknas det finnas behov av 30 nya platser i stödboende.

Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder kommer under året att inleda ett samarbete vad gäller ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och vissa specialistfunktioner. Detta betyder att det kommer att finnas en gemensam försörjningsstödsenhet, en arbetsmarknadsenhet och en enhet för budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning och bouthälp. De tre stadsdelsnämnderna har även bildat en gemensam stadsmiljöenhet.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom planeringsavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Information har lämnats i förvaltningsgruppen den 10 april 2007.

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska alltid utgöra periodens första år. Nämnderna ska lämna underlag till kommunstyrelsen.

Underlaget ska enligt stadsledningskontorets anvisningar beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder. I detta ingår att beakta lokalförsörjning, kompetensförsörjning samt omstrukturerings- och investeringsbehov.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Sammanfattning av nämndens strategiska satsningar för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök

- Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder har beslutat att samarbeta vad gäller ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och vissa specialistfunktioner. Det kommer att finnas en gemensam försörjningsstödsenhet för de tre stadsdelarna med placering på Östermalm och en arbetsmarknadsenhet med placering på Kungsholmen.
- De tre stadsdelsnämnderna har även bildat en gemensam stadsmiljöenhet.

Valfriheten ska öka

- Norrmalms stadsdelsnämnd kommer att upprätta en plan för upphandling och konkurrens i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Norrmalms stadsdelsnämnd kommer att stimulera och uppmuntra medarbetare som vill avknoppa delar av stadens verksamhet.

Skola för kunskap

- Ökat antal barn kräver fortsatt utbyggnad av förskoleverksamheten. Den utökning av förskoleplatser som krävs de närmaste åren och de mycket begränsade möjligheterna att etablera nya förskolor i stadsdelen gör att lokalfrågan är prioriterad.
- Under de senaste åren har tydliga arbetssätt och former för överlämnande från förskolorna till förskoleklasserna utvecklats. Det är viktigt att det goda samarbetet mellan förskolan och grundskolan fortsätter.

Högre kvalitet i omsorgen

- Arbetet att utveckla hemtjänsten fortsätter för att kunna möta en ökad efterfrågan på stöd- och hjälpinsatser i ordinärt boende och därmed underlätta för äldre att bo kvar

hemma. Detta ställer krav på medarbetarnas kunskap och förhållningssätt och stor vikt kommer att läggas på att utveckla kompetens, arbetsorganisationen och specialisering.

- Sedan 2002 pågår ett arbete med att anpassa antalet platser inom äldreomsorgen till efterfrågan. Påbörjade omstrukturerings- och ombyggnadsprojekt slutförs och befintliga boenden och verksamhetslokaler rustas upp och moderniseras.
- En satsning på det långsiktiga förebyggande arbetet med fokus på barn mellan 1 och 5 år kommer att göras. Förebyggande och tidiga insatser till barn och ungdomar ska prioriteras inom familjeenheten.
- Arbetet med att stärka vård- och boendekedjan för de mest utsatta och att utveckla samverkan med landstinget kommer att fortsätta.

En trygg och snygg stad

- Tillsammans med trafikkontoret fortsätter arbetet med att inventera platser och stråk där åtgärder behöver vidtas för att öka trivsel och trygghet för boende och besökare. Förebyggande arbete i form av städkampanjer ska genomföras.

Ekonomisk hushållning och sänkt skatt

- För att enhetscheferna ska kunna styra sin verksamhet krävs effektiva uppföljningsverktyg. Nämnden fortsätter att utveckla verksamhetsanpassade ekonomi- och personalrapporter som respektive enhet snabbt kan få fram via ePortfolio.

Förskoleverksamhet

Befolkningsprognos

Antalet barn i förskoleåldern beräknas, enligt utrednings- och statistikkontorets prognos, öka med cirka 80 fram till år 2010. Cirka 60 % av ökningen antas bero på inflyttning av barnfamiljer i nyproducerade lägenheter. Förvaltningens erfarenhet är dock att antalet förskolebarn ökar mer än vad som prognostiserats, särskilt i samband med nyproduktion av större bostadsområden.

Barngruppernas storlek

Den 31 mars 2007 fanns sammanlagt 1 490 barn inskrivna i den kommunala förskoleverksamheten, vilket är en ökning med ca 100 barn jämfört med 2006. Antalet barn per barngrupp har successivt minskat, från i genomsnitt 17,3 år 2003 till 15,3 år 2006. I småbarnsgrupperna finns i genomsnitt 14 barn och i grupperna med äldre barn i genomsnitt 18 barn.

Utbyggnad av förskoleverksamheten

Genom omdisponeringar av befintliga lokaler och inhyrning av tre nya lokaler har 80 nya och 30 tillfälliga förskoleplatser inrättats under första kvartalet 2007. En utökning med ytterligare 40 platser inom befintliga förskoleenheter planeras kunna genomföras senare under året. Den ökade efterfrågan på platser beror i huvudsak på minskad utflyttning av familjer med förskolebarn och att antalet platser i enskilt drivna förskolor inte utökats

nämnvärt. Förvaltningen planerar för en viss överkapacitet, dels för att kunna möta det ökade platsbehovet och dels för att kunna ersätta befintliga lokaler som inte bedöms vara helt ändamålsenliga eller har en hög hyreskostnad. Flera av de nytillkomna förskolorna har en hög hyra och det finns anledning att räkna med att hyresnivån i innerstaden kommer att fortsätta stiga.

Den utökning av förskoleplatser som krävs de närmaste åren och de mycket begränsade möjligheterna att etablera nya förskolor i stadsdelen gör att lokalfrågan är prioriterad. En central fråga för ett effektivt resursutnyttjande och en hög måluppfyllelse är att arbeta för mer ändamålsenliga förskolelokaler. För att uppfylla barnomsorgsgarantin tvingas förvaltningen ofta acceptera lokallösningar som i olika avseenden inte är de mest optimala. Flera av de befintliga förskolelokalerna är inte ändamålsenliga för verksamheten och har i många fall för få barngrupper för ett effektivt resursutnyttjande. Förvaltningen måste därför i samarbete med staden centralt ta fram nya ändamålsenliga och större förskolelokaler.

Vid nyetablering av bostäder, parker och förskolelokaler kan olika förvaltningsintressen stå mot varandra, vilket är fallet vid planeringen av det nya Sabbatsbergsområdet. Stadsledningskontoret har en viktig roll för att effektivisera samverkan mellan olika förvaltningar/bolag och skapa lösningar som gynnar stadens medborgare.

Utvecklingsområden

Pedagogisk utveckling

Förskolor har utvecklat olika verktyg för att främja lärandet, bl.a. den pedagogiska innemiljön och arbetet med pedagogisk dokumentation. Förskoleenheterna arbetar med att utveckla formerna för en gemensam kunskapsbank i syfte att sprida kompetens och utveckla den pedagogiska verksamheten men också för att använda resurserna på ett effektivt sätt. Ett annat utvecklingsområde är att höja kompetensen hos förskolans medarbetare kring barns läs-, skriv- och matematiska utveckling för att skapa en bra övergång till skolan.

IT-utveckling

Genom det IT-projekt som förvaltningen drivit under de senaste åren har både den administrativa och den pedagogiska IT-kompetensen utvecklats inom förskolan. Numera har alla pedagoger tillgång till det administrativa nätet och de allra flesta har också genomgått utbildningar i text- och bildbehandling. Flertalet förskolor har investerat i nya datorer, MP3-spelare, projektorer m.m. IT är även fortsättningsvis ett viktigt utvecklingsområde både vad det gäller medarbetarnas kompetens och den tekniska utrustningen.

Personalutveckling

Norrmalms förskolor har ett fortsatt gott rekryteringsläge dels på grund av det geografiska läget men också tack vare det pedagogiska utvecklingsarbete som skett. Andelen förskollärare har dock minskat något under 2006 och det är en stor rörlighet bland förskollärarna. För att behålla och utveckla den höga pedagogiska kvaliteten krävs ett aktivt arbete för att

minska personalomsättningen. Det är också viktigt att delta i stadens gemensamma satsning på att validera och vidareutbilda barnskötare.

Förvaltningen har utarbetat ett program för att stödja ledningsutvecklingen i förskolan. Programmet innefattar bl.a. rektorsutbildning, handledning, ledningsgruppsutbildning, gruppleدارutbildning och ledarskap i barngruppen. Många av förskolorna leds idag av en förskolechef med en biträdande chef och en platsansvarig på varje förskola. Det har också utvecklats nya roller där duktiga pedagoger kan göra karriär som pedagogiska ledare. En vidareutveckling av dessa nya ledarroller är nödvändig för den pedagogiska utvecklingen och för att skapa utvecklingsmöjligheter för medarbetarna.

En viktig fråga för de närmaste åren är hur enheterna kan samverka för att använda kompetens och resurser mellan enheterna. Det kan t.ex. handla om pedagogisk handledning, gemensam fortbildning eller gemensam finansiering av vissa tjänster.

Samarbetet med grundskolan och de enskilt drivna förskolorna

Under de senaste åren har man utvecklat tydliga arbetssätt och former för överlämnandet från förskolorna till förskoleklasserna. Förskolechefer och rektorer har regelbundet möten för att skapa en helhetssyn kring gemensamma frågor. Förskolans och skolans pedagoger har också deltagit i gemensam kompetensutveckling och olika projekt. Det finns stora möjligheter till fortsatt samarbete mellan förskolan och skolan trots byte av huvudman för grundskoleverksamheten.

Förvaltningen anser att ansvaret för de enskilt drivna förskolorna bör flyttas från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna. Sett ur föräldraperspektiv skulle en gemensam organisation innebära att föräldrarna kan få en mera heltäckande information och service vad gäller den förskoleverksamhet som bedrivs inom stadsdelen. Det skulle också skapa möjligheter till en samordnad tillsyn och uppföljning av verksamheten och en organisation att vända sig till vid t.ex. klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Äldreomsorg

Befolkningsprognos

Antalet invånare 80 år och äldre, d.v.s. de som bedöms ha störst behov av äldreomsorg, minskar från 2 782 år 2006 till ca 2 200 år 2015. Det är främst behovet av vård- och omsorgsboendeplatser som minskar. I dagsläget har ca 47 % i åldersgruppen insatser från äldreomsorgen. Utvecklingen går mot ett ökat behov av platser med inriktning på demens- och förvaltningen följer utvecklingen noga för att kunna anpassa behovet av demensboende respektive boende med somatisk inriktning.

Antalet personer i åldern 65 till 79 beräknas öka från 5 136 år 2006 till ca 7 200 år 2015. I denna åldersgrupp har i dagsläget knappt 7 % någon form av äldreomsorgsinsats. Förvaltningen kommer att följa utvecklingen av åldersgruppens behov av insatser. På sikt kommer troligen behovet av insatser i ordinärt boende att öka.

Äldreomsorgsinsatser	2004	2005	2006
Sjukhem	238	230	216
Ålderdomshem	79	63	58
Gruppboende	114	130	121
Servicehus	166	169	159
Hemtjänst i ordinärt boende	933	959	1 008

Utvecklingsområden

Stöd- och hjälpinsatser i ordinärt boende

För att kunna möta en ökad efterfrågan på stöd- och hjälpinsatser i ordinärt boende och därmed underlätta för äldre att bo kvar hemma, även med omfattande omvårdnadsbehov, fortsätter arbetet att utveckla hemtjänsten. Detta ställer större krav på medarbetarnas kunskap och förhållningssätt och stor vikt kommer att läggas på att utveckla kompetens, arbetsorganisationen och specialisering på olika uppgifter. Personalen kommer att erbjudas fortsatt handledning, bl.a. i arbetsmetoder och förhållningssätt.

Personalutveckling

Med stöd av Kompetensstegen kommer arbetet med att höja kvaliteten i omvårdnaden att fortsätta. De områden som prioriteras är "allmän omvårdnad" och "basal hälso- och sjukvård". Särskilda utbildningssatsningar kommer att göras för timanställda och månadsanställda vikarier. Medarbetarna kommer också att erbjudas utbildning inom t.ex. dokumentation, nutrition, anhörigstöd, psykisk ohälsa och palliativ vård. Stimulansmedel kommer att sökas för en bred utbildningssatsning inom demensområdet för alla personal-kategorier.

Dagverksamhet och korttidsvård

Dagverksamhet har stor betydelse som komplement till hemtjänst, stöd/avlastning till anhöriga och för att möjliggöra kvarboende. Inom den biståndsbedömda dagverksamheten med inriktning demens pågår ett utvecklingsarbete där målet är en mer flexibel dagverksamhet utifrån besökarnas skiftande behov och ålder. Inom den icke biståndsbedömda dagverksamheten Ljuspunkten kommer förvaltningen att utöka samarbetet med frivilligorganisationerna, bl.a. för att anordna utflykter och erbjuda de äldre ett varierat utbud av aktiviteter.

Korttidsvård är en insats som kan behövas för att den enskilde ska kunna bo kvar i sitt hem så länge som möjligt. Under 2007 påbörjas ett projekt för att utveckla och tydliggöra korttidsvården med fokus på anhörigstöd och förlängt kvarboende. Korttidsboendet på Sabbatsbergsområdet kommer, om frågan om finansiering kan lösas, att flyttas till nya lokaler inom Väderkvarnens vård- och omsorgsboende, vilket betyder att antalet platser utökas samtidigt som det blir möjligt att separera den del av verksamheten som riktar sig till äldre med demensproblematik från den del som är avsedd för äldre med somatiska problem.

Samverkan

För att öka tryggheten och livskvaliteten för den enskilde kommer förvaltningen att utveckla samarbetet med stadens egna och upphandlade utförarenheter, bl.a. genom gemensamma möten på handlägg- och ledningsnivå. För att samordna och säkra insatserna för den enskilde är samarbetet med landstinget och andra aktörer en viktig förutsättning. Samverkan med andra stadsdelsförvaltningar och med landstinget om hur de olika verksamheterna kan komplettera varandra för att samordna och säkra insatserna för målgruppen kommer att fortsätta.

Kost och måltidsmiljö

Maten och måltiden har en central funktion för de äldres hälsa och välbefinnande. För att kunna erbjuda en näringsriktig och god mat i en lugn måltidsmiljö kommer förvaltningen att införa s.k. nära matlagning på vård- och omsorgsboendena. Tillagningskök som uppfyller dagens krav har iordningsställts och en kökschef har anställts. En projektledare kommer tillsammans med kökschefen att förbereda för den nära matlagningen och utbilda personalen i livsmedelshygien, måltidsmiljö m.m. Avtalet med nuvarande kostleverantör löper ut i september 2007.

Frivilligorganisationer

De frivilliga organisationerna kompletterar och ger alternativ till stadsdelsnämndens verksamheter. I anhörigkonsulentens uppdrag ingår samarbete med äldre- och frivilligorganisationer. Som en del i en satsning att utveckla samarbetet har förvaltningen tillsammans med stadsdelsnämndens pensionärsråd genomfört ett seminarium med de lokala frivilligorganisationerna i syfte att diskutera samarbete och utvecklingsmöjligheter. Förvaltningen kommer nu att närmare kartlägga de olika föreningarnas verksamhet. Statliga medel kommer att sökas för att ytterligare utveckla samverkan och därmed erbjuda äldre möjlighet till att bryta isolering och leva ett aktivt liv.

Kvaliteten i omsorgen

Under 2006 genomförde förvaltningen en heltäckande brukarundersökning. Enkäten skickades ut till alla äldre inom stadsdelen som har insatser från privata och eller kommunala utförare. Stadsledningskontoret genomförde hösten 2006 en stadsövergripande brukarundersökning inom hemtjänsten. Resultaten av undersökningarna visade att de allra flesta var nöjda vad gäller frågor om bemötande, respekt, trygghet, övergripande servicetjänster och trygghetslarm. Mot bakgrund av resultatet kommer ett utvecklingsarbete att bedrivas med fokus på kost, aktiviteter på boendena, städning, utevistelse, möjlighet till inflytande, kontinuitet, information och tillgänglighet.

Valfrihet

Kungsholmen, Norrmalm och Östermalms stadsdelsnämnder har under de senaste åren haft ett nära samarbete kring planeringen vad gäller vård- och omsorgsboende. Ett väl strukturerat samarbete gör det lättare att klara förändringar av behov och utnyttja stadsdelarnas vård- och omsorgsboenden på ett ändamålsenligt och flexibelt sätt. En

gemensam IT-lösning kommer att införas för att effektivisera förmedling av platser och minska kostnaderna för tomma platser. Därigenom ökar också möjligheten för den enskilde att välja boende.

Flera enheter har visat intresse av att knoppa av. Förvaltningen kommer att stödja dessa enheter i planeringsarbetet.

Vård- och omsorgsboende

Sedan 2002 pågår ett arbete med att anpassa antalet platser inom äldreomsorgen till efterfrågan. I dagsläget slutförs redan påbörjade omstrukturerings- och ombyggnadsprojekt och befintliga boenden och verksamhetslokaler rustas upp och moderniseras. Inom Väderkvarens vård- och omsorgsboende planerar förvaltningen att öka antalet lägenheter på Brunnsvikens gruppboende från åtta till nio för att få bättre ekonomi i verksamheten samt avveckla dubbelrummen på Sagahemmet som är ett boende med inriktning på äldrepsykiatri.

Vädersviken vård- och omsorgsboende, som består av 117 servicehuslägenheter och 13 lägenheter med heldygnsvård för demenssjuka, drivs på entreprenad av Attendo Care AB. Avtalet gäller till november 2007 och förvaltningen kommer att föreslå att avtalet förlängs med 1 år. Förvaltningen kommer inför avtalsperiodens slut att utreda hur Vädersviken vård- och omsorgsboende på bästa sätt ska anpassas till framtida behov.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Barn och unga med funktionsnedsättning

Antalet barn och unga med funktionsnedsättning har varit relativt konstant över tid. Kostnaderna har dock ökat, vilket i första hand beror på en ökad efterfrågan på högre kvalitet på verksamheten. Eftersom valfriheten för personer med funktionsnedsättningar ska öka och den enskilde ska ges större inflytande över insatsen, kan denna kostnad vara svår att påverka.

Daglig verksamhet

Totalt har 59 personer inom stadsdelen daglig verksamhet, varav tolv i stadsdelsnämndens verksamheter och övriga genom placeringar i andra stadsdelar. En inventering av brukarnas behov av att ha sin dagliga verksamhet närmare hemmet pågår och eventuellt kommer antalet platser i egen regi att utökas under de närmaste tre åren.

För att möta det ökade behovet av stöd och hjälp för personer med neuropsykiatriska funktionshinder bildades år 2004, i samarbete med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsförvaltningar, ett neuropsykiatriskt stödteam. Syftet med verksamheten är att genom anpassat stöd i det egna boendet minska behovet av institutionsplacering för personer med Aspergers syndrom, autism och ADHD. I dag får 23 personer stöd av teamet. För närvarande finns ytterligare 15 personer som har behov av insatser, vilket talar för att verksamheten behöver utökas.

Boende

Helt nyligen har inflyttning skett i en ny gruppbostad inom Riddargårdens vård- och omsorgsboende med fem lägenheter för äldre utvecklingsstörda.

För utvecklingsstörda med fysiska funktionshinder bedömer förvaltningen att det finns behov av elva nya lägenheter i gruppbostäder. Därutöver finns behov av fem s.k. ytterlägenheter för personer med Aspergers syndrom/autism.

Planerade gruppbostäder	Antal lägenheter	Planerad inflyttning
Norra Bantorget	4 och 2 serviceboastäder	1:a kvartalet 2008
Norra Bantorget	5	1:a kvartalet 2009
Sabbatsbergsområdet	5 och 4 serviceboastäder	2009 / 2010

För psykiskt funktionshindrade beräknas det finnas behov av 30 nya platser i stödboenden. Förvaltningen kommer under planperioden att bevaka nybyggnationer och andra möjligheter för att tillgodose behovet av nya lägenheter.

Kostnaderna för boende och placeringar i hem för vård och boende (HVB) inom socialpsykiatri har ökat under de senaste åren beroende på att antalet placeringar ökat. Denna utveckling bedöms fortsätta även under kommande treårsperiod.

Samverkan med landstinget

Den samverkansöverenskommelse som finns mellan Kungsholmens, Östermalms och Norrmalms stadsdelsnämnder och landstingets psykiatri och beroendevård behöver implementeras. Detta gäller även den överenskommelsen som finns mellan Stockholms stad och landstinget om samverkan kring personer med psykiska funktionshinder och eller beroendeproblematik. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och landstinget måste tydliggöras vad gäller personer som tvångsvårdas eftersom landstinget i allt högre utsträckning arbetar med "tvångsvård i frihet". Även samarbetet runt personer med dubbel problematik, missbruk och psykisk funktionsnedsättning, måste förbättras.

Andelen personer med allmänpsykiatrisk problematik som personlighetsstörningar, tvång- och självskadebeteenden med behov av socialpsykiatriska stödinsatser har ökat och det finns behov av att utveckla ny metodik och nya arbetsformer.

Behovet av sysselsättning för yngre personer med funktionsnedsättningar har ökat. Ett aktivt samarbete med arbetsförmedling och försäkringskassa behövs för att inte allt fler permanent ska ställas utanför arbetsmarknaden. Det finns behov av en alternativ arbetsförmedling anpassad för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Socialpsykiatriska insatser	Antal personer	Antal personer	Antal personer
	2004	2005	2006
Stödboende	21	20	22
Boendestöd	119	138	161
Sysselsättning	288	276	304
-varav norrmalmsbor	163	170	187
Besök i träfflokalen Balder	6 000	6 000	5 520
Deltagare i Mentorprojektet	18	30	32
Placering i HVB	13	14	18
Placering på inackorderingshem	13	13	14
Placering på sjukhem/ behandlingshem	6	5	6
Kontaktperson	8	8	7

Social omsorg inkl. flyktingmottagande

Flyktingmottagande

Antalet flyktingar som efterfrågat introduktion har varit lågt och under år 2006 har sammanlagt 15 personer varit aktuella för introduktionsersättning. Antalet flyktingar inom stadsdelen förväntas inte öka nämnvärt under de närmaste åren.

Social omsorg för barn och unga

Antalet barn i åldern 1 till 5 år beräknas öka med ca 80 från år 2006 till år 2010. Även antalet barn i åldern 6 till 15 år antas öka med ca 80 fram till år 2010 medan tonåringar, 16 till 19 år, beräknas öka med ca 40 under planperioden.

Kostnader för socialtjänstens placeringar för tonåringar på olika institutioner har ökat både på Norrmalm och i Stockholms stad. Motsvarande ökning har också skett nationellt. På grund av att antalet tonåringar ökar finns det också en risk för att antalet placeringar ökar och således också kostnaderna.

För att minska kostnaderna för socialtjänstens institutionsplaceringar kommer förvaltningen framför allt att satsa på det långsiktiga förebyggande arbetet med fokus på barn i åldern 1 till 5 år. Samarbetet med socialtjänstens vuxenverksamheter behöver förstärkas och utvecklas när det gäller barn till missbrukande föräldrar, psykiskt sjuka föräldrar, våldsutsatta barn och barn i ekonomiskt svaga familjer. Även föräldrautbildningen ”Komet” behöver utvecklas och förstärkas.

För att kunna arbeta mer med förebyggande och tidiga insatser måste en förändring avseende organisation och arbetssätt komma till stånd, där en tydlig uppdelning görs mellan förebyggande insatser och myndighetsutövning. Arbetet med uppföljning och utvärdering måste också utvecklas för att få ett bättre underlag inför beslut om framtida prioriteringar. I detta arbete behövs också en väl fungerande IT-teknik som stöder verksamhetsuppföljningen, något som idag saknas.

Hemlösa

Enligt den senaste beräkningen av antalet hemlösa i Stockholm har Norrmalm, tillsammans med ytterligare en stadsdel, flest uteliggare i staden. Antalet hemlösa klienter uppgick i december 2006 till 35, vilket är en minskning med tre personer jämfört med året innan. Antalet bostadslösa, d.v.s. personer som saknar egen bostad, har minskat från 42 i december 2005 till 28 i december 2006.

Förvaltningen avser att vidareutveckla insatserna för de mest utsatta, hemlösa med missbruksproblem och klienter med komplexa vårdbehov, missbruk i kombination med psykisk störning. Huvudsyftet är att stärka vård- och boendekedjan och att fortsätta arbetet med att utveckla samverkan med landstinget. En förutsättning för att detta arbete ska kunna bedrivas på bästa möjliga sätt är att medel anslås från centrala medelsreserven.

Samverkan med landstinget

Vad gäller personer med missbruksproblematik finns en nära samverkan med en av landstingets öppna beroendemottagningar, Norra Mottagningen. Ett av de huvudsakliga syftena med samarbetet är att utifrån kvalificerad medicinsk och psykiatrisk utredning bättre kunna bedöma den enskildes vårdbehov. Det är viktigt att vidareutveckla den samverkan som finns i dessa avseenden.

Ändrade förutsättningar

Förändringar i resursfördelningssystemet för individ- och familjeomsorgen - vuxna, som genomförts till 50 % under 2007 och fullt ut fr.o.m. 2008, ger en märkbar minskning i budget. Förutsättningarna för det fortsatta utvecklingsarbetet kommer därför att bli mer beroende av att medel utanför budget beviljas, exempelvis projektmedel.

Antalet LVM-anmälningar från läkare har ökat markant de senaste åren, vilket är ett tecken på att det finns en allt större andel klienter med allvarliga somatiska problem, ofta alkoholmissbrukare med livshotande missbruksrelaterade skador. Det är i dessa fall mycket svårt att hitta alternativ till LVM-vård. Sedan år 2004 har antalet dygn i LVM-vård ökat med närmare 20 % och totala antalet vård dygn har fördubblats.

Antal vård dygn	2004	2005	2006
Plac i HVB (vård)	698	1 208	1 613
LVM-hem/övrig LVM-vård	368	397	437
Övriga institutionsplaceringar	469	763	1 123
Familjehemsvård	508	429	1 000
Summa	2 043	2 797	4 173

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Under 2006 har antalet hushåll beroende av ekonomiskt bistånd successivt minskat, från 398 i januari till 292 i december. Försörjningsenheten har under 2006 haft en projektanställd läkare i syfte att utreda arbetsförmåga och hälsa hos biståndstagare. Detta har

medfört att ett drygt tiotal personer kommer att söka sjukersättning. Resultatet visar att satsningen varit positiv både ur brukarperspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv.

Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder kommer under året att inleda ett samarbete vad gäller ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och vissa specialistfunktioner. Detta betyder att det kommer att finnas gemensam försörjningsstödsenhet för de tre stadsdelarna med placering på Östermalm och en arbetsmarknadsenhet med placering på Kungsholmen. Samarbetet med fokus på rehabilitering kommer fortsättningsvis att ske i olika nätverk med försäkringskassan, arbetsförmedlingen, landstinget och de tre stadsdelsförvaltningarna.

De tre stadsdelsnämnderna kommer även att samverka kring budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning och bouthäring, vilket innebär att det kommer att finnas en gemensam enhet för de tre stadsdelsförvaltningarna, i detta fall med placering på Norrmalm.

Stadsmiljö

Stadsdelsnämnderna Norrmalm, Kungsholmen och Östermalm kommer fortsättningsvis att samverka kring stadsdelarnas parker och övriga stadsmiljöfrågor, vilket innebär att en gemensam enhet bildas med lokalmässig placering på Norrmalm. Enhetens uppdrag kommer att vara att upphandla parkentreprenad, följa upp entreprenadavtal, kontrollera kvalitet, upprätthålla kontakter med allmänhet och näringsidkare, driva stadsutvecklingsfrågor i dialog med fackförvaltningar och medborgare samt bereda remissvar till de tre nämnderna.

Verksamhetsutveckling

Stadsdelarnas parker sköts på entreprenad. Under planeringsperioden kommer nya parkentreprenader att upphandlas. Erfarenheter från de senaste driftupphandlingarna visar att det är få och stora entreprenörer som lämnar anbud.

Enheten kommer tillsammans med trafikkontoret fortsätta arbetet med att inventera platser och stråk där åtgärder behöver vidtas för att öka trivsel och trygghet för boende och besökare. Förebyggande arbete i form av städkampanjer ska genomföras.

Drift- och kapitalkostnader

Underhållsåtgärder har nu börjat vidtas i enlighet med de parkplaner som tagits fram för de olika stadsdelsområdena. Kostnaderna för underhåll uppskattas till 0,5 - 1,0 mnkr per stadsdelsområde och år under planperioden. Enligt förvaltningens investeringsvolym för år 2007 och plan för investeringar 2008 - 2010 kommer kostnaderna för avskrivningar och internräntor att öka. Förvaltningen förutsätter att kompensation för detta fastställs av kommunfullmäktige.

Investeringar

Inom Norrmalm finns för planperioden fyra större projekt. Förvaltningen föreslår att projekten ska prioriteras i den ordning de presenteras nedan.

Parkupprustningen i *Rödabergsområdet* har påbörjats i enlighet med den "Bevarande- och upprustningsplan" som finns för området. Målet är att förbättra närmiljön för de boende och återskapa områdets kulturhistoriska värden. Arbetet sker i samverkan med trafikkontoret. I budget för 2007 har stadsdelsnämnden tilldelats 1,2 mnkr för investeringen. Förvaltningen föreslår att 3,0 mnkr avsätts för Rödabergsområdet år 2008 resp. år 2009.

Parken på *Hälsingehöjden* är i stort behov av upprustning. Målet är att skapa en attraktiv, funktionell och mer tillgänglig park för områdets boende och speciellt för de många barn som dagligen besöker parken. Upprustningen kommer att ske i enlighet med det programförslag som tagits fram för Hälsingehöjden. En trädvårdsplan och en skötselplan kommer att tas fram. Förvaltningen föreslår att 5,6 mnkr avsätts för Hälsingehöjden år 2008.

Parken i *Tegnérunden* är sliten och i behov av en kraftig upprustning. Bl.a. behövs bättre belysning och effektbelysning. Ett program för upprustning samt en trädvårdsplan och en skötselplan kommer att tas fram. Förvaltningen föreslår att investeringsmedel för år 2008 och år 2009 avsätts med 4,0 mnkr respektive 8,0 mnkr.

Enkehusparken är i behov av upprustning. Den används i dag flitigt av förskolor och flera skolor använder parken som idrottsplats. Målet är att ta fram ett program för upprustning samt en trädvårdsplan och en skötselplan. Även här behövs bättre belysning och effektbelysning. Förvaltningen föreslår att medel för Enkehusparken avsätts med 4,0 mnkr år 2008 och 5,0 mnkr år 2009.

Stadsutvecklingsområden

På *Norra Stationsområdet* kommer ca 4 500 bostäder att byggas med beräknad byggstart år 2010. Förvaltningen kommer även fortsättningsvis att delta i planeringen av området i samverkan med stadsbyggnadskontoret och Solna stad. Behovet av kommunal service kommer att lyftas fram i planprocessen. Stor vikt kommer att läggas vid barns utemiljö och vid att skapa attraktiva boenden för äldre.

I *Sabbatsbergsområdet* kommer 450 lägenheter att byggas med beräknad successiv inflyttning från halvårsskiftet 2008. Stadsdelsnämnden kommer att svara för drift och underhåll av det utvidgade Vasaparksområdet.

Vid *Norra Bantorget* kommer en ny bebyggelse att uppföras med bl.a. 130 lägenheter. Inflyttning beräknas ske under planperioden. Trafikkontoret kommer att svara för drift och underhåll av den park som kommer att anläggas i området.

Förvaltningen kommer att samverka med stadsbyggnadskontoret i programarbetet kring utbyggnaden av stadsbiblioteket och planerna på att bygga en galleria under Odenplan. Vidare kommer förvaltningen att i samarbete med Banverket svara för information och dialog med medborgarna vad gäller Citybanan.

Ekonomiska bedömningar

Budgetunderlagen ska inrymmas i beslutade planeringsunderlag för 2008-2010. Jämfört med budget för 2007 bedömer förvaltningen att några andra förändringar än prestationsförändringar, förändringar av resursfördelningssystem och politiska prioriteringar inte kan redovisas. Det är viktigt att de olika delarna i stadens resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna utvärderas kontinuerligt.

Stadsdelsnämnden redovisade år 2006 ett överskott om 0,9 mnkr före resultatöverföringar och ett underskott om 1,6 mnkr efter resultatöverföringar. Större underskott redovisades inom social omsorg, barn och ungdom, stöd och service till personer med funktionsnedsättning och ekonomiskt bistånd. Stadsdelsnämnden anpassar kontinuerligt organisation och verksamhet till ändrade behov och efterfrågan.

Av nämndens kostnader utgör personalkostnader drygt 50 % och utfallet av lönerörelsen påverkar därför i hög grad nämndens förmåga att bedriva verksamheten inom fastställd budget. Under 2006 ökade nämndens personalkostnader med 3,3 %. Sjukfrånvaron var 9,1 % under 2006 vilket är en minskning med 0,7 procentenheter jämfört med 2005. Det finns en hög medvetenhet i organisationen om sjukfrånvaron och dess kostnader. Viss övertalighet kommer att uppstå till följd av effektiviseringsåtgärder och omstruktureringar.

För att respektive enhetschef ska kunna styra sin verksamhet krävs effektiva uppföljningsverktyg. Under det senaste året har ett projekt bedrivits för vård- och omsorgsavdelningens utförarenheter vars syfte har varit att utveckla styrning och ledning av verksamheterna genom att ta fram ändamålsenliga rapporter, analyser och prognoser. Verksamhetsanpassade ekonomi- och personalrapporter har utvecklats som respektive enhet snabbt kan få fram via ePortfolio.

De omstruktureringar som pågår och som planeras kommer att påverka stadsdelsnämndernas möjligheter till att bedriva en effektiv administration. Om en betydande del av verksamheten knoppar av alternativt bedrivs av andra huvudmän måste en översyn göras av stadsdelsnämndernas uppdrag och organisation.

Bilagor

Blanketter till stadsledningskontoret.